

Portret van een Sperwer (Tekening: Frida Bos Nissim). *Portrait of a Sparrowhawk.*

Oude en nieuwe manieren van roofvogelonderzoek

Rob G. Bijlsma

Het zal de vaste lezer van *De Takkeling* niet zijn ontgaan: het kijken, of onderzoek doen, naar roofvogels heeft de laatste jaren andere vormen aangenomen. Toen ik in 1997 de *Handleiding veldonderzoek Roofvogels* schreef, waren een opschrijfboekje, klimspullen en wat weeg- en meetapparatuur de cruciale onderdelen van de uitrusting van een roofvogelaar. Zelfs een camera komt in dat boekje niet voor. Dat is drastisch veranderd.

Deze Takkeling laat dat mooi zien. De amateur, ofwel iemand die onbetaald en belangeloos liefheeft, heeft zijn scala van hulpmiddelen behoorlijk uitgebreid met technische en digitale snufjes. Digitale camera's en superbe telelensen zijn schering en inslag (vliegen er nog ongefotografeerde vogels in Nederland rond?), het gebruik van trapcamera's is gemeengoed geworden (drie van de tien verhalen in deze Takkeling gaan over de resultaten verkregen via trapcamera's), zenders en loggers zijn alomtegenwoordig (maar nog steeds goeddeels beperkt tot de wetenschappelijke wereld, waar amateurs overigens geregeld in meedraaien; denk aan het buizerdonderzoek van Christiaan de Vries en Anneke Alberda, het wespendifterwerk van Willem van Manen en Jan van Diermen), spiegels op uitschuifstokken – al dan niet vergezeld van videocamera – worden alom toegepast om de inhoud van boomnesten vast te stellen, klimuitrustingen zijn high-tech en gemaakt van vederlicht materiaal (wie herinnert zich nog de zelf gesmede krabbelijzers die Hans Esselink gebruikte?).

De voordelen zijn onmiskenbaar. Wat de camera's en de datapunten verzameld via GPS-systemen laten zien is vaak diametraal anders dan we op grond van uitsluitend op het oog observeren dachten te weten. Véél complexer, enorme variatie in gedrag, grote verschillen tussen individuen, wezenlijke verschillen tussen mannen en vrouwen (zelfs in die mate dat je – zeker bij roofvogels – eigenlijk van twee soorten kan spreken), een ruimtegebruik dat het bevattingsvermogen overstijgt. Nu deze informatie stukje bij beetje beschikbaar komt, valt pas op hoe weinig we voor die tijd wisten. En het is tegelijk een waarschuwing dat we nu – mét die informatie – nog steeds aan de oppervlakte van complexe levens en patronen krabbelen.

De pratende hoofden die beweren dat we nu wel genoeg weten, en dat het ringen of meten of inventariseren of volgen van nesten of zenderen kan stoppen, geven daarmee alleen maar aan dat ze zelf geen idee hebben van de bestaande kennis. Zulke hoofden kunnen we gevoeglijk negeren. Dóórgaan, telkens een stapje verder, dat is het devies (maar zie Oproepen en mededelingen). En opschrijven natuurlijk. Want zonder openbare vastlegging is progressie niet mogelijk.